

Дяконът арборист Светослав ПАНДУРОВ:

Арбористът е хирург, който оперира с много знания и опит

Светослав Пандуров е роден на 7 април 1993 година в София. Решил е да посвети живота си на две много специфични и изискващи отдаденост призвания – това да бъде в служба на Бога и същевременно да е арборист. Като част от духовния клир – той е дякон – служи редовно, участва в литургичния живот и асистира при извършването на богослужения в столични православни църкви. Вече в продължение на осем години той трупа знания за дърветата в градска среда и полага грижи за тяхното укрепване и заздравяване. А понякога и за премахването им, когато това се наложи. Какво го мотивира да стане арборист и какво всъщност представлява тази професия, е предмет на нашия разговор, който показва, че арборизмът определено има бъдеще и солидна почва в нашата страна.

– Г-н Пандуров, какво Ви накара да тръгнете по пътя на арбориста?

– Мисля, че при мен интересът се зароди, когато започнах по-често да обръщам внимание на премахването на дървета в градска среда. Запитах се защо непременно е нужно тяхното отсичане и дали това не се е наложило заради липсата на адекватни грижи към тях. Тогава започнах да осъзнавам необходимостта именно от последното. С времето и натрупаните знания и опит, с изградените наблюдения прозрях: премахването на дърветата е краен етап, който повечето пъти дори не е бил необходим. Осъзнах и нещо друго – да се занимавам с това, ми доставя много голямо удоволствие и ме изпълва със смисъл, кара ме да се чувствам полезен.

– Компенсира ли удоволствието трудностите, с които е свързана тази професия?

– Когато знаеш през какво си минал като подготовка и когато го приложиш успешно, удовлетворението наистина е несравнимо. Трудностите в арборизма са много, преди всичко това е професия, свързана със сериозна опасност за живота и здравето на практикуващия я. От 10-те най-опасни професии в световен мащаб тази на арбориста е в челната тройка. Всяка година умират между 10 – 20 арбориста по света. У нас не се води статистика за това има ли някакви трагични случаи, но в Германия, в Австрия има. Безопасността е първата отправна точка и тя винаги трябва да присъства в ума ти, щом си решил да бъдеш арборист. А за да станеш добър в

това поприще и да предоставиш качество, се изисква определен набор от знания, също и развиването на умения. За да се обучиш качествено и да станеш наистина добър в това занимание, са необходими между 2 и 5 години – време на опит, на системна практика, на ангажираност и активно присъствие в професията. Хубаво е преди да поемеш по този път, да си усвоил самоинициативно базови знания и представа за това, с което ще се занимаваш, но в процеса на обучение и най-вече на работата след това се придобива истински важното.

– Какво представлява обучението по арборизъм?

– Задължително трябва да се премине обучителен курс, неотменна част от който е придобиването на познания за това как да окажеш на себе си медицинска помощ, ако пострадаш, докато си на дървото, или ако някой от групата ти има нужда от такава. Често на едно дърво работи група от няколко арбористи, рискът от инциденти в професията е огромен. Важно е членовете на групата да могат взаимно да си окажат първа помощ до пристигането на медицински екип. Понякога се налага на арбориста да се помогне да слезе от дървото предвид дадени обстоятелства. За максимално избягване на наранявания по време на работа е препоръчително носенето на защитни панталони. Изобщо тук безопасността е на първо място. Другият важен момент е използването на строго установени методи за работа в тази професия, които са изпитани и доказани, сертифицирани и в Европа, и по света. Не препоръчвам да се разчита на спон-

танни идеи или практики по време на работа. Ползват се сдвоени въжета за достъп до дървото, стоманени позиции и сдвоени позиции с цел безопасна работа. Когато си в ролята на т.нар. Tree Worker – понятие, което означава и обхваща работата по дървета, се научаваш как да работиш с кран, с моторен трион, с ръчен трион и с други приспособления. Но истинските качества за арборист, както споменах, не се развиват бързо, а идват с времето, желанието и практиката. Важно е и уточнението, че Tree Worker и арборист не са едно и също нещо. Да си Tree Worker, е да работиш по дървета с височинен достъп на единично и сдвоено въже с позиции, с котки. Арборизмът се състои практически в работата по дървета, но той е много по-всеобхватен, цяла наука е – включва знанието за дърветата, тяхната нужда. Този, който се занимава с поваляне на дърветата, не е арборист, нито който се катери по тях с моторен трион в ръце и трябва да свърши определена задача. Арбористът е дървесен хирург. Той трябва да знае как да се покатери и позиционира на дървото, как да достигне болното му място, отлично да познава вида дърво, кое е характерно за него, да умее да преценява например как да прави рязовете на дървото, когато се прави редукция (*бел. ред.* – специална техника за подрязване на дървесната корона, при която се намалява общата височина и/или разпростирането на клоните), колко от него трябва да се окастри. Редукцията спасява самото дърво и е много необходима, когато става дума за широколистните видове. Ако е налице някаква щета вътре в самото дърво, в ствола му, не е необходимо непременно да се премахва цялото дърво, а може просто да се обезопаси и така да продължи да съществува.

– Ако кандидатът за арборист се запише на обучителен курс, получава ли след това сертификат и може ли да работи с него в чужбина?

– Съществува възможност желаещият да се занимава с арборизъм да изкара обучителни курсове за професията, но ако иска да получи сертификат и той да важи зад граница, трябва да се обучава в чужбина. Най-популярната и за мен възможно най-истинската школа, утвърдена в цял свят, е ISA (International Society of Arboriculture). В България Димитър Захариев и основаната от него Асоциация на арбористите, бих казал, проправиха пътя на професията, утвърдиха стандарт за това как тя трябва да се осъществява, започнаха провеждането на обучителни курсове. В последните години в страната ни проличава разбиране за ролята и значението на арбориста. Забелязва се и нарастващ интерес към тази работа. Смяя да кажа, че с времето нашите арбористи започнаха да показват по-добро качество и по-добро ниво на подготовка в сравнение с много от техните колеги в чужбина.

– Каква е Вашата оценка за дърветата в градската ни среда?

– В градовете дърветата основно са в окаяно състояние. Общините не отпускат средства за наемането на хора, които да се занимават професионално с грижата за тях, а ангажират фирми за свършването на тази задача. Работниците им не разбират от подобна работа и по този начин съсипват дърветата. Не разбирам политиката на общините да премахват старите дървета, когато те могат да се поддържат и да се запазят. Но това не се прави – няма как да оставиш едно дърво в окаяно състояние дълго време с щети по него и да искаш то да е добре, а когато дойде моментът да се премахне, проблемът става и по-голям заради емоционалната реакция на хората, които искат да го защитят. Виждането на градската

Дървото изисква специални грижи – именно това мотивира Светослав Пандуров да стане арборист

управа за дърветата е под всякаква критика. В страни като Италия градските дървета са като по каталог. И там, и другаде се прилагат стандарти в тази дейност, работи се с мисъл и щадящо. У нас дървото се изрязва така, че се осакатява и ако вече няма накъде, трябва да се премахне. За нашенските фирми премахването изобщо на дървото е по-лесно, това е един вид бизнес – маха се старото и се засажда ново. За съжаление, покрай премахването на стари дървета се махат и съвсем здрави – отново защото тази дейност не се извършва от познавачи и професионалисти. В България трябва да се установи практиката да се обследват големите дървета за проблеми по тях, за да се избегнат материалните щети и рискът за живота на хората, когато дойдат например силни ветрове. Нужни са превенция и хора, които да се занимават с обследване и да издават предписания. Колкото до самата грижа, дърветата е необходимо да се подстригват, поддържат; където има кухни, да се направи т.нар. байпас или да се сложи дупчица-колектор, откъдето да изтича навлязлата в дървото вода. Дърветата са като хората – жив организъм са, също боледуват, имат гниене, бактерии, гъби.

– Въпросът, който традиционно задаваме, е какво е за Вас гората?

– Тя е спокойствие, въздух, дом на много живи същества не само в дивата природа, но и в града. Тъжно е, че все още има достатъчно много граждани, които мислят, че присъствието на дърветата в градски условия е излишно и те трябва да бъдат премахнати от градските площи. Дърветата са благородни създания с много ползи за околната среда, те дават и съхраняват живот и за миг не съжалявам, че съм решил да посветя времето си в грижа за тях.

**Въпросите зададе Борислав БЕЛДЕВ
Снимки: Йордан ДАМЯНОВ,
Светослав ПАНДУРОВ**